

40 փր.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

40 փր.

Ազգային, Քաղաքական, Բանասիրական եւ Երգիծաբանական

ՏԵՐԵՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԵՐՍԵՒԵԱՆ

Հասցէ, Ղալաթիա Նորատունկեան խան

ԺԲ. Տարի Թիւ 49

ՇԱԲԱԹ

12 Յունիս, 1899

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ.—Կաղզուանցիին հարիւրամեակին առթիւ:

Դ. ՏՈՂ.—Շաբաթական քրոնիկ:

Ե. ԴՈՒՍՐԴ.—Ոկիւտարի առթիւնն ի մանկապարտէզ:

Զ. Լ. ԵՆԹԻՍ.—Փետացուն, Գեաղըտխանէին զուարճութիւնը:

Վ. Ա. ՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ.—Մօտա:

* * *.—Սեփ ամօթ է:

ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ.—Առ Պարոն Հ . . .

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ.—Նկարներ:

Մաղիկի հեռագիրները:

Ազգային լուրեր:

ԿԱԶՁՈՒՄՆՅԵՐՆ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ (*)

Կաղզուանցիին քարոզն ալ, խօսուածքն ալ, տեսնքն ալ միահաղոյն գեղեցիկ էին: Օտարներն իսկ սքանչացմամբ և համակրանք կը դովարանեն և իր անցած դարձած պահուն «Մաշալլահ, Ալ-լահա էմանէթ» կը բացագանչեն եղեր, «Հիանալով ընդ անգղակերպ տեսիլ նորա . . .» կը գրէ Տէր Պօղոս:

Բայց մարդ մը ինչպէս համակրողներ և գովաբաններ կ'ունենայ, նոյնպէս ուխտեալ հակառակորդներ և վայրարան թորամաններ ալ կ'ունենայ: Եւ իրօք Զաքարիա Պատրիարքի ուխտիւք հակա-

(*) Շարունակութիւն եւ վերջ:

ռակորդներէն էր՝ նոյն ժամանակի Պաղիւկեան պաշի Տերէնտէլին, որ համարձակած էր մինչեւ իսկ ըսել «Կամ զՀայոց Պատրիարքն փոխել պիտիս, և կամ զիս»:

Պատասխանուած է՝ «Ոչ զքեզ և ոչ զնա»: Բայց յետոյ՝ հրաժարեցուցուած է Տերէնտէլին՝ իր պաշտօնէն:

* * *

Տէր-Պօղոս՝ Տ. Զաքարիա Պատրիարքի կենդանութեան ատեն, ի դիմաց ձեռնասուն աշակերտացը՝ ոտանաւոր ուղերձ մը արտասանած է, որոյ օրինակն է հետեւեալը:

ԱՌ. Տ. ԶԱԲԱՐԻԱ ՊԱՏՐԻԱՐԿՆ

Մեծի Պոլսոյ քաջ Պատրիարքն արհի, Զաքարիա՝ ազգասէր վեհ եւ արի. Նորին պատկեր՝ այժմը ասէն՝ երկարի, Ի սուրբ հօրէ՛ ձեռնադրեալ՝ ցեղ բարի:

Ի Թիֆլիզէ նախկինն Յակօբ (*) հետքերի. Բարդուղիմէն ի յիզնիմիս Դէս դրի, Կայ յ'Օհաննէսն իւր փոխանորդ եւ պահի Տայ Յակօբայ Մ'ու զարոտըն հեռի:

Գաղասիայն՝ շնորհ արար Անդրէի. Զորքս սոքա ի քաղաքէն Բուզանդի. Պօղոս ի Պրուսայ, Պետրոսն աստ առերի. Երկու սոքա ի գաւառէն Կեսարի:

(*) Եւր Խոսովին անգամ պատրիարքացած է Կաղզուանցին, այս Յակօբ վարդապետին յանձնած է, իր առ ձեռն ունեցած Ս. Էջմիածնայ Նուիրակութեան պաշտօնը, որ ժամանակակից եպիսկոպոսաց չատերուն Պոլսոյ պատրիարքութեան պատուանդանը եղած է:

Բայց եօթնեփնս եպիսկոպոս ի կարգի.
Ապա դիցուի եւ վարդապետս ըստ կարի.
Վանցի Թօմայն՝ Եւդոկիոյ դէտ արի,
Մերծեալ Թադէն, երբայ յաշխարհ մի յարի.
Կայ Կարապետս ի ըսպասու եւ վարի.
Պօլսոյ սոխա Աստուածասուրն ի Եարի.
Կաղզուան էր Դիսիս երկիր բնիկ իւր,
Եղբօր Տէրն Պօղոս ծախն ետնուր:

Մեք աղաչեմք մերս վեցի տրիսուր
Տէր իմ Յիսուս կար եւ երկար կեանս տուր:

Դառնանք Կաղզուանցւոյն կտակի մանրամասնութեան, որու համար գրուած է.

«Նախ՝ Մայր Սուրբ Աստուածածին եկեղեցւոյ պատիւը շինմանն և աւազանին՝ որ ի Տէրութենէն հարկեցաւ, վասն հրկիզութեան պատճառի ետ քսան հազար մառչիլ և զգեստ ժամարարութեան, և պատարագելոյ իւրոյ՝ որ երեսուն և հինգ հազար մառչիլ էր եղեալ՝ շնորհեաց եկեղեցւոյն սրբոյ՝ և վասն ի բանտէ խարաճի ազատման, և ի պարտուց բանտէ ազատման, և անտէր մեռելոյ թաղման ետ հինգ հազար մառչիլ, զի ի շահուց նորա հոգասցեն զայսոսիկ:

Վասն տնանկ աղքատաց ետ հազար հինգ հարիւր մառչիլ: Վասն մօրն հոգւոյն՝ տարին Բ. անգամ հացկերոյթ առնելոյ միաբանիցն սուրբ դահին Էջմիածնի. և հինգ հազար մառչիլ վասն վախճանեալ քահանայից որբացեալ դստերացն աւուսնացուցանելոյ՝ ետ երկու հազար հինգ հարիւր մառչիլ:

Դպրատանց ետ հազար հինգ հարիւր մառչիլ: Հիւանդանոցին ետ՝ երեք հազար հինգ հարիւր մառչիլ եւ վասն Ղուրու Չէլմէի սուրբ եկեղեցւոյն շինմանն՝ ետ տասն և ութ հազար մառչիլ և զկենաց Փայտ սուրբ նշանն որ իւրն էր սեպհական ստացուած:

Արդ՝ զայս վերոյգրեալ դրաման՝ որոց գումարն առնէ եօթանասուն և երկու հազար մառչիլ»:

* * *

Սակայն այս «գրլը-Բաթրիք» անուանեալ Կաղզուանցիին՝ նիւթական յիշատակներէն կամ կտակներէն, Գուրուչէլմէի եկեղեցին այսօր Ս. Կենաց-Փայտի մասունք մը միայն մնացած է՝ իր ոսկի շղթայովը, որ հանգուցեալ Պատրիարքին լանջախան է եղեր, և որով երեքշաբթի օրերը՝ Գուրուչէլմէի եկեղեցին խաչահանգիստ կը կոտարեն:

Իսկ Մայր եկեղեցւոյ մէջ՝ 35,000 մառչիլ մալ եղած ժամարարութեան և պատարագի զգեստէն՝ բուլլու Չաթալ-Թագը, և կանանց կողմի տաճարին դէմի Չաղբիւրը կամ Չոր-աղբիւրը, որ Չաքարիայի վախճանմամբ, աղբիւրն ալ կ'երեւի որ զաքարիացեր և լռեր է . . . :

Բայ ասկից, Մայր եկեղեցւոյ նախապատմական տոմարներուն մէջ, — որչափ կը յիշեմ ընդ աղօտ — յատուկ նշանակուած էր Պատրիարքական միւնէսթի մը մեծ ծախքը, որ է 6 շրջ, Չաքարիա-Կաղզուանցի Պատրիարքին նոր ընտրութեանը առթիւ:

Կ'երեւի որ՝ այդ ժամանակները՝ միւնէսթի համար եղած ծախքերը, բացառիկ ծախքեր նշկատուած էին եկեղեցւոյ մատակարարութեան մէջ:

Չի մոռնանք այս առթիւ յիշել նաեւ Կաղզուանցիին մէկ յիշատակն ալ, որ Աղգ. Պատրիարքարանի յատուկ սենեակի մէկ պատէն կախուած է ոսկեգօծ մեծ և երկար շրջանակով մը, այն է, Չաքարիա Պատրիարքի կայսերական հրովարտակը, որ իբրեւ նմոյշ անցեալ բոլոր պատրիարքաց հրովարտակներուն, ի ցոյց դնել տուած է արդիւն մեն. Տ. Մաղաքիա Սրբազան Պատրիարքը:

* *

Արդ, եթէ Չաքարիա Պատրիարքի մը յիշատակը նորոգել կ'ուզենք հարկւրամեակին առթիւ, ինչո՞ւ չպրպտենք ու չվերանորոգենք Ս. Երուսաղիմայ համանուն Պատրիարքին գործերն ու յիշատակներն ալ, որք ոչ նուազ շահեկան են իրենց տեսակին մէջ:

Երուսաղիմայ Չաքարիա Պատրիարքը՝ Կորեցի է (ի Տարոն), և մականուամբ Տէր Գրիգորեան: Սա՝ 1829ին, երբ Պոլիս, Երուսաղիմայ Պատր. Փոխանորդ է եղած, ինքը նորոգել տուած է այն հնագոյն հրովարտակը, որու ուժովը՝ Ս. Գերեզմանին վրայ մերայինք պատարագելու առանձնաշնորհութիւնը կը վայելեն:

Կորեցի Չաքարիան՝ Ներսէս Ե. Աշտարակեցիին նախապէս աշակերտած է յէջմիածին, և անպա իր ուսումը կատարելագործելու համար՝ Արեւմուտք դիմած, և Վենետիկոյ Ս. Ղազարու վանքը ասպնջականուած է:

Եգիպտաբնակ երեւելի ազգայիններէն հանգ. Եուսուֆեան Պօղոս պէյին մտերութիւնը և պաշտպանութիւնը վայելած է երկար տոտն:

1829էն ետքը, Կիպրոսի Ս. Մակարի վանքը

առանձնացած և 1840ին, Երուսաղիմայ Տ. Գաբրիէլ Պատրիարքին վախճանէն զկնի, Նորին Սրբաշնութեան յաջորդ ընտրուած է:

Վեց տարի վարած պատրիարքութեան շրջանին մէջ կը յիշուի հազիւ հազ, Ռեմիէի վանքը հաստատած կղերանոցը, որով ջանացած է Ս. Երուսաղիմայ միաբանութեան մտաւորական մակարդակը բարձրացնելու:

Զաքարիայի օրով շինելու ձեռնարկուած է ուխտաւորաց համար «Լեմոնիթաղ», կամ «Նոր Թաղ», ըսուածը:

Բեդզեհեմի մէջ նորոգութիւններ ընել տուած է, և այլն և այլն:

Սակայն մեր նպատակը՝ հոգելոյս Պատրիարքին բոլոր գործերը մանրամասնաբար թուել չէ այս տեղ, այլ անցողակի յիշատակութիւն մը ընել:

Եւ եթէ յաւիտենական երախտագիտութեան արժանի հայրապետաց և պատրիարքաց Յոբելեանները կատարել պարտք մըն է, ի՞նչու չկատարուին Երեւանցի Սիմէօն կաթողիկոսին և Աշտարակեցի Ներսէս Ե. Հայրապետին յոբելեանները, որոնք Մայր-Աթոռոյն բարոյական և մտաւորական զարգացմանը մեծ զարկ տուին:

Ի՞նչու Սոյ Աջապահեան Եփրեմ պատմագիր կաթողիկոսին, Կիրակոս Ա. մեծագործ կաթողիկոսին և Միքայէլ նահատակ հայրապետին յոբելեանները չսօնուին, որ Կիլիկիոյ Աթոռոյն բարեօրոյմանը համար ոչ նուազ զոհողութիւններ ըրած են՝ իրենց ժամանակին:

Ի՞նչու Ս. Երուսաղիմայ բազմադիւն պատրիարքներէն Գրիգոր Ե. Պարոն Տէր Մարգարեան Դանձակեցիին և Գրիգոր Զ. Շղթայակիւր անուանեալ Բաղիշեցիին յոբելեանները հանդիսապէս չկատարուին, քանի որ, յերուսաղէմ՝ ամէն պատարագի մէջ կը յիշատակուին ասոնց անունները՝ որոշ բանաձեւով, որ է, «Ազաչեսցուք և խնդրեսցուք և վասն հոգւոցն հանգուցելոց ևս առաւել վասն հանգուցեալ հայրապետաց սրբոյ Աթոռոյ Տեառն Գրիգորի Պարոն-Տեառն և Գրիգորի Հայրապետին», և այլն:

Եւ եթէ արդարը կ'ուզէք, երբ Կաղզուանցի Պոլսոյ Պատրիարքի մը հարիւրամեակը պիտի տօնուէր, ի՞նչու Պրուսայի Յովակիմ Արքեպիսկոպոսին ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՆՆԵՐՆ անուես առնուի, քանի որ 1461ին Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան սկզբնաւորութիւնը նոյն իսկ Ասկէ սկսած և ցարդ անխափան շարունակուած է շնորհիւ Օսմանեան Օգոստափառ Սուլթանաց Սուլթաններուն:

Ա. Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

—«Ամէն շաբթուան համար նիւթ պիտի կրնա՞ս գտնել, կ'ըսէր ինծի, ծանօթ մը:

—Անշուշտ, որովհետեւ մարդ երբ դիտել ուզէ. ամէն ատեն գրելիք բաներ կրնայ գտնել, օրինակի համար այս շաբթուան ամէնէն կարեւոր իրողութիւնն է, գէթ մեր քրոնիկին համար, Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդին կողմէ եղած ժնտութեանը:

Կը լսենք թէ ինչպէս որ երբեմն լապտերով քուէներ ժողովուցան, հիմայ ալ դարձեալ . . . լապտերով մարդ կը փնտռեն որ իրենց օգնական առնեն, բայց քանի որ իրենց քթին տակը կրնան գտնել իրենց ուղածը, ինչո՞ւ հեռուները կը փնտռեն: Ինչ որ է մաղթենք որ իրենց ուղածը ժամ առաջ գտնեն:

Այլ առակ լուարուք. Թոթովախօս տղայ մը կը վռնտուի Մայր վարժարանէն, որուն բոլոր յանգանքը թոթով ըլլալն է եղեր. տղան ուշիմ էր եւ թոթով ըլլալը պատճառ մը չէր որ անիկայ տգէտ մնար, եւ եթէ մեր վարժարանները թոթովին ու աղքատին համար չեն, այն ատեն ինչո՞ւ այսքան աղմուկ կը հանենք՝ օտար որբանոցներուն դէմ, անոնք մեզմէ վտարուած ինկածները կը ժողվեն, հարցնենք իւրովի թէ՛ եթէ միտինարներու քով եղած որբերը օր մը դուրս հանեն որբանոցներէն եւ ըսեն աղաքներուն:

—Գացէք, տղաքներս գացէք՝ մենք աղէկ չենք նայիր կոր, գացէք ձեզի աղէկ պիտի նային ձեր ազգակիցները:

Կը հարցնենք, այն ատեն ինչ պիտի ընենք այդքան որբերը, երբ աղքատի ու թոթովի համար չեն մեր դըւրոցները:

Չորս թաղերու Աղքատախնամը լրագիրներու միջոցով ծանուցած էր թէ Տր. Իւթիւճեանի գրքերէն այլ եւս որ եւ է շահ չունի աղքատախնամը: Չենք գիտեր թէ ինչ անցած է աղքատին եւ բժշկին միջեւ, բայց սա աղէկ գիտենք թէ աղքատները ընդհանրապէս ազկ աչքով չեն նայիր բժշկին եւ փոխադարձաբար բժիշկն ալ աղքատներուն եւ այս բնական տրամաբանութեամբ կ'երեւայ թէ գինովութեան եւ ատամանց տետրերու հեղինակին եւ աղքատախնամին մէջէն սեւ կատու մը անցեր է, կը յուռանք թէ սեւ կատուն օր մը կը ճերմկի եւ աղքատախնամն ալ իր դրամը կ'առնէ:

Ս. Պատրիարքը կիրակի օր Բերայի Եկեղեցիին մէջ պատարագեց ու քարոզեց՝ արդարեւ հոգեբանական աղւոր քարոզ մը որուն մէջ այնքան լաւ պատկերացուց հոգին ու մարմինը, մարդը ամբողջապէս:

Երգեցողութիւնները կանոնաւոր եւ ներդաշնակ էին, թէեւ մէկը անոնց մէջէն արուեստի նրբութիւն ընելու համար, կարգ մը արտաւոյց եղանակներու հնարիչը եղաւ, որուն համար սա բաց նամակը կուտանք:

Առ Մ. Վ.—Ձեր երգեցողութիւնը ոչ արեւելեան էր, ոչ արեւմտեան, ոչ քառաձայն եւ ոչ ալ երկձայն, թէեւ անկեղծօրէն ըսեմ որ ձայներնիդ հիւսնալի էր, աշխատեցէք պարզ երգել, այն ատեն շատ աւելի ներդաշնակ պիտի ըլլայ ձեր երգեցողութիւնը:

Այդ կիրակին, եկեղեցիին մէջ աղուոր առիթ մը եղաւ երիտասարդներուն եւ օրիորդներուն սիրաբանալու եւ իրարու անկեղծ խոստումներ տալու. աչքերու քթ-թումներ, մատով համբոյրներ, ժպիտներ, նազելի ծեծեքումներ բաւական գեր խաղացին. վերջապէս Բերայ է կը վերցնէ: Եւ հաւատացէք, զարմացայ. ո՞րքան ալ աղջիկ կան եղեր, մեծը, սղգիկը, աղքատը, հարուստը, երիտասարդը ու խոփածը եւ մեծամասնութիւնը . . . կարգուելիք աղջիկներ, անոնք այն օրը լալով աղօթեցին, է՛ վերջապէս ջերմեանդ են, աղօթեցին որ ժամառաջ իրենց մուրազին հասնին:

Արարողութիւններէն վերջը փառաւոր ճաշ մը Արհեստանոցին մէջ, ուրտեղ կեղծ բարի ապուրը եւ կանկառը լաւ դերք մը շահեցան, հոն խնդիր եղաւ Կեդրոնական վարժարանի Ղալաթիոյ սեղմեալ սիջմալային մէջ մնալը եւ առաջարկուեցաւ Բերայ փոխադրել, արհեստանոցին քովիկը, բայց ոչ անոր Կոստանի գալու համար:

Կ'ըսուի թէ Կեդրոնական վարժարանի շէնքն ալ վարձու պիտի տրուի:

Մենք ասանկ ենք, հազար փափագներով շինեցինք դպրոցը, հիմայ ալ կը փոխադրենք Բերայ, օր պիտի ըլլայ որ Քեաղըտհանէ պիտի տանինք մեր Կեդրոնականը, որպէս զի . . . տղաքները մաքուր հով կ'լլեն:

Փոխանակ տեղափոխութիւններու, եթէ ջանանք Կեդրոնականին ծրագիրը աւելի բարձրացնել լաւագոյն չըլլա՞ր:

* * *

Անցեալ չարթու Մարմարայի եզերքի դպրոցի տըղաքները ամէնքն ալ դատ զատ օրեր պտոյտի տարուեցան Ֆիլօրեայ:

Աս ալ այս տարուան նորաձեւութիւնն է:

Հոն օղի ալ կար, գինի ալ, սլաւ ալ, բօլքա ալ, եւ կարգ մըն ալ պիտաւոր մարդեր. կ'երեւի թէ անոնք ալ բարձրագոյն կարգի աշակերտներ էին: Ատոնցմէ ոմանք ծնողք են եղեր, ոմանք թաղական եւ գանձանակի մասնախմբի անդամ, եւ որովհետեւ ես ապոնցմէ ոչ մին էի, ոչ ծնողք եւ ոչ ալ անդամ, ես հոն չէի:

Բայց լսեցի որ հոն դաստառու ու վարժուհի բաւական լաւ ժամանակ անցուցեր են. եւ տղայ մըն ալ աւագանը ինկեր եւ աղատուեր է, դարձեալ շատ աղքատ շաքիւններ եւ ծախներ երգուեր են, եւ պզտիկ կռիւներ ալ եղեր են: Տղաքներուն օդ կ'լլեցնելու համար, անոնց բարոյականին վնասող առիթներ տալ, չեմ հասկնար ի՞նչ մէթոտ է:

Իմ կարծիքովս, տղաքը հիւանդանոց տանիլ պէտք էր. հոն բացօթեայ պարտէզին մէջ, զբօսնելու էին, եւ Ֆիլօրեայի տրուած դրամը, ազգին տունին տալու էր, յետոյ տղաքները որբանոց տանելու էր. ու ցոյց տալու անոնց՝ իրենց նման անմեղ տղաքներ որոնք որբ են,

ու անոնց սիրտը լեցնելու էր զթութեան եւ ցաւի զգացումով. առաւօտուն պատարագ ընել տալու էին մատուռին մէջ եւ պտոյտը կրօնական ու բարոյական կապերով կապելու էին. յետոյ ճաշը ընելու էին Հիւանդանոցին մէջ:

Այս վերջինը շատ անուշ պիտի ըլլար, սակայն գիտենք որ կարգ մը պիտաւորներու գործին չզլաի գար: Ինչ որ է, յուսանք որ գալ տարի այսպէս կ'ընեն:

8 Յուլիս 9)

ԴԻՏՈՂ

ՍԿԻՐՑԱՐԵ ԱՌԹԻՍԹՆ

Ի Մ Ա Ն Կ Ա Պ Ա Ր Տ Է Ձ

— — — — —

Մայիս 23 կէս օրէն վերջն է:

Մեծ իրարանցում. Ս. Սաչի մանկապարտէզը հանգէս կուտայ նախկին լսարանի սալօնին մէջ:

Շէնքը երկու դուռ ունի, որոնց մին հանդիսականներուն մուտքին յատկացեալ է, իսկ միւսը ուղղակի բեմասրահը կ'առաջնորդէ: Այս դուռը ժողովուրդին համար գոց է միշտ, եւ պահապան մը, այսինքն ժամկոչ աղբարը կը հսկէ անոր առջեւ:

Թաղական հոգաբարձուները այս հանդէսի մասին տեղեկութիւն ունէին արդեօք, չենք կարծեր, քանի որ ամէնքն ալ բաց ի մէկ հատէն, Ալէմտաղլիի հաճոյքները կը վայելէին այդ պահուն: Ինչ որ է այդ կէտը մեզի չի վերաբերի: Միայն ուշադրութեան արժանի կէտ մը կայ, որ նպաստաւոր կ'ընայ ըլլալ բոլոր թաղականներուն, տընօրէններուն, վարժապետներուն եւ նոյն իսկ վարժուհիներուն: Ազատ են ուղած տեղերնին երթալու, օրով կամ ամիսով բացակայ գտնուելու եւ վարժարանին հոգն ու պատասխանատուութիւնը անտեսին կամ ժամկոչ աղբարին վրայ ձգելու, Մալէ կը խոստանայ եւ պատրաստ է միշտ անոնց բացակայութեան ատեն պատահած անկանոնութիւններուն լուրը հեռագրով իրենց հաղորդել:

Հիմայ դառնանք մանկապարտէզին եւ հոգաբարձուներուն երեսը ճերմակ հանելու եռանդով ոգեւորուած ժամկոչ աղբարին:

Օրիորդ վարիչը՝ տղաքները բեմասրահը հանելէ վերջ կը դառնայ եւ կ'ըսէ՝ պահապան ժամկոչին:

— Կիրակոս աղբար, հրաման չունիմ որ մէկը այս դուռնէն ներս մտնէ:

— Շատ աղէկ, կը պատասխանէ Կիրակոս աղբարը՝ մեծ պաշտօնի մը գլուխ անցած մարդու մը գոռոզութեամբ:

Հազիւ հինգ վայրկեան կ'անցնի, խոշոր մարդ մը կը ներկայանայ բեմասրահին դուռը եւ կ'ուզէ ներս մտնել:

— Էֆէնտի, աֆ կ'ընէք ներս մտնելը արգիւտած է:

— Ինձի՞ համար:

— Ոչ միայն ձեզի, ամէն մարդու համար:

— Բայց ես ներսը պաշտօն ունիմ:

— Աղէկ ամա, պատշաճիդ առաջուրէն առնելու էիք:

— Հաստ գլուխ, պատշաճ չեմ ըսեր կոր. պաշտօնով հրաւիրուած եմ, որով այդ արգելքը ինձի համար չի կըրնար ըլլալ:

—Անանկ է նէ՝ քիչ մը կայնեցէք որ օրիորդին հարցունեմ:

Կիրակոս աղբարը օրիորդին կը ներկայանայ:

—Օրիորդ, խոչոր փորով հաստը մարդ մը եկաւ եւ ներս մտնել կ'ուզէ կոր:

—Հա մեր բիանիսդն է, թող տուր որ ներս գայ:

—Հապա չէի՞ք ըսած որ մարդ ներս չպիտի մտնէ:

—Անանկ, շիտակ է, բայց միայն այդ մարդը բացառութիւն է, զոր մոռցած էի քեզ ըսելու:

Կիրակոս աղբարը կարմրելով դուռը սպասող այցելուին կը դառնայ:

—Ա՛ֆ կ'ընէք, էֆէնտի, չկրցայ ձեզի ճանհնալ՝ հրամանքնիդ մեր պիանիսթն էք եղեր. հրամանեցէ՛ք:

Հազիւ թէ պարոն բիանիսթը ներս մտած է, եւ թէ մեր Կիրակոս աղբարը սիկսո մը բոլորելու վրայ է՝ յանկարծ ուրիշ այցելու մը կը ներկայանայ:

—Միւսի, ատանկ աւելա քա՛նի ո՛ւր կը մտնէք կոր:

—Քեզի չվերաբերիր. դուն քու ժամկոչութիւնդ ըրէ:

—Ատ ի՞նչ ըսել է, զա՛նքն պիտի մտնաք:

—Անտարակոյս:

—Բայց հրաման չկայ ներս մտնելու՝ ով կ'ուզէ ըլլայ:

—Որի՞ փոյթ. ամէն տեղ ինծի համար բացառութիւն կ'ըլլայ:

—Բացառութիւն ըսիք. անանկ է նէ՝ կայնեցէք. երթամ օրիորդին հարցնեմ:

—Հա չէ՞ցէ՛, կ'ըսէ այցելու պարոնը, գլխարկը վեր ընելով եւ մազերուն խոպոտները շտկելով:

Կիրակոս աղբարը երկրորդ անգամ օրիորդին կը ներկայանայ:

—Օրիորդ, երկար մազերով մէկը եկաւ, եւ ներս մտնել կ'ուզէ կոր:

—Չըսի՞ր իրեն թէ արգելուած է:

—Ի՞նչպէս չէ՝ բայց ըսաւ որ ինքը բացառութիւն է, եւ դուք քիչ մը առաջ սուրի բացառութիւն մը ներս առիք:

—Ինքնակոչ բացառութիւն չընդունուիր հոս:

Կիրակոս աղբարը գլուխը քերելով նորէն այցելուին կը դառնայ:

—Միւսի, հրամանքնիդ ժամկոչ բացառութիւն էք եղեր, անոր համար չէք կրնար մտնել:

—Ժամկոչը՝ քեզի պէս ինչպէ՞նք կ'ըսեն, աւանակ:

—Հայտէ նայինք, քա՛նէ՛ առաջադր:

—Անդին կորսուէ՛, անկիրթ. դուն ո՞վ ես որ թող չպիտի տաս մտնելու:

—Ես ո՞վ եմ մի. հիմայ կը հասկցնեմ քեզի. իշթէ չպիտի մտնես վեասելամ:

—Պիտի մտնեմ:

—Չպիտի մտնես:

—Հիմայ պատժու՞ն կ'ուտես գլխուդ:

—Ապտակը կ'իջնամ երեսիդ հա՛:

—Ապտակ մի. անճոռնի, անպիտան, կոչտ:

—Օչքը որի՞ ես. դիմացինդ շո՛ւն կարծեցիր:

—Օչք չըսի ես, կոչտ ըսի, դատարկ գլուխս Այսու հանդերձ շուն ես, հասկա՞նքն պիտի ըլլայիր:

—Շունը քեզի պէս կ'ըլլայ, ատանկ երկար մազերով, նայէ՛, ինչպէ՞ք ականջներդ անգամ կ'երերան կոր:

—Տեսէք սա անպիտանը. հիմայ բարկութենէս պիտի խեղդուիմ:

—Ճաթիս ալ նէ՛ հոգս չէ:

—Անամօթ, սկրթած, ամբարտաւան, լիրբ:

Կիրակոս աղբարը ալ եւս առանց պատասխանելու օձիքէն կը բռնէ երկար մազերովին, որ կ'ուզէր կռուելով հանդերձ՝ դուռնէն ներս սլորդիլ, եւ ուժով մը ետ կը քաշէ գայն:

—Ձգէ՛ օձիքս, ձգէ՛ օձիքս կ'ըսեմ կոր:

—Հիմայ օձը մօձը կը հասկցնեմ քեզի, առջիս ինկի նայինք:

—Ձգէ՛ կ'ըսեմ կոր, եթէ ոչ գաւազանը պիտի ուտես:

—Աւազանը չեն ուտեր, այլ քեզի պէս խենդերը կը մտցունեն հոն՝ պաղ ջուրին աւազանը:

Երբ վիճաբանութիւն մը կամ կռիւ մը երթալով կը տաքնայ, բնականաբար ձայներն ալ աւելի կը բարձրանան. Ամէն կողմէ իմացան թէ կռիւ կար, եւ շատ մը հետաքրքիրներ վազեցին եկան. Օրիորդ վարիչն ալ իմացած էր դուրսի վայնակոչումը, եւ ինքն ալ իր կարգին դուրս նետուած էր բեմաւարհէն՝ բոլորովին գունատած:

—Ի՞նչ է այն, Կիրակոս աղբար, կ'ըսէ. ի՞նչ կ'ըլլաք կոր:

Կիրակոս աղբար՝ որ տակաւին իր հակառակորդին օձիքը չէ ձգած եւ շարունակ անոր ձեռքի շարժումները զսպելու կը ջանայ, այսպէս կը պատասխանէ.

—Ձե՛ս տեսնար թէ ի՞նչ կ'ըլլանք կոր. ասանկ փորձանք մը գլուխս հանելու համար դիս հոս կայնեցուցիք: Քանի քանի անգամ Եփեսոսի Գուլէէն ուղած են ինծի, բայց ես խենդերու հետ գլուխ չունիմ:

—Մո՛, խենդը որի՞ ես. ձգէ՛ նայիմ սա ձեռքս, Աստուած վկայ աչքերդ պիտի փորեմ:

—Ձգէ՛, Կիրակոս աղբար, ձգէ՛, կը գոչեն օրիորդը եւ ուրիշներ:

—Պէ աղբար, նստէ՛ ձգեմ, ինչպէ՛ պէս աչքերս պիտի փորէ:

—Է՛յ, ինծի նայեցէ՛ք, չօգնէ՞ք ինծի որ սա մարդուն հա՛նէն գամ. Անգգամը ձեռքիս մատները պիտի բրցնէ: Ձէք գիտեր թէ առի՞նք մատեր են ասոնք:

—Ի սէր Աստուծոյ, կը գոչէ վարժուհին՝ ձեռքերը իրար կցելով, ի սէր Աստուծոյ, ձգեցէ՛ք գիրար:

Այս միջոցին մի քանի ծանօթներ կը միջամտեն եւ մեծ դժուարութեամբ ժամկոչը առի՞նքն կը զատեն:

(*) Ծանօթ.—Հազուադիւր մարդիկ ականջնին կրնան շարժել:

կիրակոս աղբարը անտանելի բեռն մը ազատած զգալով ինքզինքը կը ձգէ կը հեռանայ: Գալով երկար մազերով աւելի-նէն, որուն բարկութիւնը ծայրայեղութեան հասած է, բերանը կը բանայ՝ զորս դու պատուեցեր:

— Ի՞նչ ըսել է. ի՞նչ պիտի ըլլայ. ի՞նչ իրաւունքով. անպիտանը. անզգամը, վատը. ժամկոչը ո՞վ կ'ըլլայ կոր. աս տեսակ անձոնք մը դուռը կը կայնեցնեն. արգելք ի՞նչ ըսել է. ինծի պէս մէկը ներս չընդունիլ կ'ըլլայ. թողական պէջերը ո՞ր կորսուեր են, ասանկ գործերը երեսի վրայ կը թողո՞ւն. Ալէմտաղի ջուրերուն գլուխը քիչ ընենուն՝ թող իրենցմէ մէկը կայնեցունէին դռանը առջեւ:

Մեր աւելի-նէն տակաւին պիտի չարունակէր, եթէ մանկապարտէզին օրիորդը մօտենալով չըսէր իրեն.

— Պարոն, եղած անկանոնութեան համար ներողութիւն. նիդ կը խնդրեմ. իրաւ է որ ձեզի պէս անձնաւորութեան մը դէմ չէր վայել արդարեւ ընդունելութիւն մը, բայց եղածին համար ձեռքերնէս ի՞նչ կ'ուզայ. Շատ կ'աղաչեմ որ ներողամիտ ըլլաք եւ բարեհաճիք ըստ ձեր եւ մեր փառաքանաց՝ բեմասրահը հրամմել:

Աւելի-նէն բարկութիւնը կայծակի արագութեամբ անհետացաւ, եւ յարգական ձեւ մը ընելով՝ սլատասխանեց:

— Կը ներեմ, օրիորդ, մանաւանդ թէ դուք ի՞նչ յանցանք ունիք. Յօժարակամ կ'ընդունիմ ձեր հրաւերը:

Օրիորդը եւ սարոն աւելի-նէն անմիջապէս բեմասրահը ելան. Հանդէսը սկսելու վրայ էր. հանդիսականները՝ մեծ մասամբ ծնողներ՝ լեցուած էին սրահին մէջ. Զանգակը կը զարնէր, եւ նուագը կը սկսի. Կարմիր շապիկով մանկիկներ իրարու ետեւէ կը դառնան՝ ամէնքը մէկ ոտք եւ թաթիկներնին մէջքերնուն վրայ դրած:

Նոյն պահուն սարոն աւելի-նէն բեմասրահին ճիշտ առջեւը դրուած աթոռի մը վրայ կը նետուի, ոտքը ոտքին վրայ կը դնէ, ձեռքերը կուրծքին վրայ կը ծալէ, եւ խորիմ նայուածքով մը հանդիսականները կը դիտէ:

Այս անտանելի եւ փառաւոր տեսարանին վրայ բոլոր հանդիսականները կը ծափահարեն եւ պալլելով զոչն . . . միտքերնին:

Կը յարգենք այս տեսակ աւելի-նէն, որոնք ամէն բանի կը զիջանին՝ ինքզինքնին ժողովուրդին ցցունելու համար:

— Լերջարան —

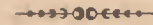
Գիշերը կիրակոս աղբարը մէկ քանի բարեկամներու հետ Սէլամաղի կապելաներէն մէկուն մէջ նստած՝ հետեւեալ խորհրդածութիւնը կ'ընէր. — Պէտքաւոր, յարմարիս մէկ լէռ-լէռ, չյարմարիս մէկ լէռ-լէռ. Լեցունը սա խաղէկները. թողականին ալ, հոգարարձուին ալ, վարժապետին ալ, վարժուհիին ալ . . .

ԵԴՈՒԱՐԴ

Հրատարակուեցաւ ՏՕԲԹ. Ն ՏԱՂԱԽԱՐԵԱՆԻ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԴՈՐԾԱՐԱՆԱՅ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Պատկերազարդ գործը
ԴԻՆ 6 ՂՐԾ.

ՓԵՍԱՑՈՒՆ

ՔԵԱՂԸՏԻԱՆԷԻ ԶՈՒԱՐՃՈՒԹԻՒՆԸ

Օր առաջ որոշուած զուարճութիւնը տեղի պիտի ունենար Բեաղըտիսանէի գիւղին մօտ գտնուող պուրա-կին խորը. հրաւիրուած էին քանի մը ընտանիքներ եւ շատ մը միւսիւններ:

Արդուկեանները առտուն կանուխ կառքերով ա-մէնէն առաջ հասած էին ժամադրովայրը: Մերկէլ աղա Պ. Մարտիկին հետ սկսած էր կնճել երբ հրաւիրեալ-ները սկսան գալ:

Նախ յիտուննոց Դաւիթ աղան եւ իր մանկամարդ կիներ, Դաւիթ աղա ներկուած մազերով խորշումած ու թխագոյն դէմքով մարդ մըն էր, իսկ խարտիչուհի, աղու-րիկ անուշիկ կիներ տատրակի մը կը նմանէր որուն քով թառած էր Դաւիթ աղա բուլի մը պէս:

Անոնցմէ վերջը եկաւ Իգնատիոս աղան՝ ժպտուն մարդ մը, խոշորագլուխ ու մեծախոր, հայր խումբ մը թարմ ու սիրուն աղջիկներու եւ շիք պարոններու:

— Ես եւ իմ մանկունքս, կոչելով մօտեցաւ Արդուկ-եաններուն:

Այս միջոցին երգի ու խնդրի ձայներ իմացուե-ցան. երկու կառք լեցուն էրիկ մարդ հրաւիրեալներով հոն հասան:

Առջինին մէջ էին կապարքիթեանները՝ երկու եղ-բայրներ եւ Խոչուալեան Տակէսը:

Երկրորդ կառքին մէջ կը գտնուէին միւսիւ Էտ-վարը, միւսիւ Դանիկ եւ Մանիկէ Էֆէնտին, հոչակաւոր Զանգէն:

• • •

Օղիի կնճումը սկսաւ, Մերկէլ աղա այս զուարճու-թեան աւելի մեծ զարկ մը տալու համար գնչու երգ-չուհիները կանչեց հոն. ասոնք սկսան երգել, հրաւիր-եալները բոլորակ մը կազմած կը կնճէին, կը խնդային, կը խօսակցէին:

Իգնատիոս աղային հարազատներէն Պ. Յովիկ իր քոյրերէն զրգեալ Լաւերնաճէ մը կանչեց:

Մերկէլ աղան քիչ մը ընդդիմացաւ, բայց օրիորդ Ուլումպիկին թախանձանքներուն չկրնալով գլմանալ եւ մանաւանդ Իգնատիոս աղային՝ «Ատամ ճահիլէյէ էյ-լէնսին»՝ խօսքին իրաւունք տալով հաւանեցաւ. միայն Դաւիթ աղան դժգոհ կ'երեւար:

Մէկ կողմէն գնչուները ծափածափելով կ'երգէին՝

«Բալէնին թաշը ուփաք

«Կիօղլումին եաշնա պագ» եւ այլն:

Միւս կողմէն լաթէրնային ցառքաւոր եօլքայի մը եղանակով կը դառնային զոյգ զոյգ պարողներ:

Միջոց մը միւսիւ Էտվար գնաց Դաւիթ աղային կիներ սարի հրաւիրեց:

— Մատամ կը բարեհաճիք . . .

— Կը ներէք միւսիւ, մատամը քիչ մը յոգնած է, կ'ըսէր Դաւիթ աղան:

Ասդին Պ. Մարտիկ՝ Մերկէլ աղային կը բացատրէր թէ սա դիմացի տեսնուած բլրակին գոյները ինչ տեսակ ներկերով կարելի էր շինուիլ:

— Ատամ ինչո՞ւս պէտք ոչ ոքի մարմնի գիտեմ եւ ոչ ոքի արտաքին տեսնուած աղուոր տեսարան է՝ վէստէլամ Երրեմի պարողները շնչասպառ եւ ուժաթափ կու գային հանգչելու փախթիին վրայ եւ քանի մը դաւաթ ալ կոնծելու:

Ուլումալիկ միջոց մը կրտսեր Վապարքիթեանի թեւը մտած մտեցաւ օղիի ակտէին: Մարտիկ պէտին ծայրը ծամելով եւ ակունքները սեղմելով ըսաւ՝

— Բրտներ ես օրիորդ . . . չմտա:

— Զէ՛ կողմններ չեմ մտր, պատասխանեց անիկա հեղնօրէն:

— Աս որչա՛փ սիրտ կը հատցնէ կոր Պ. Մարտիկը ձեր առողջութեանը համար, յարեց Վապարքիթեան նախանձի շեշտով մը:

— Խեղճը շատ բարեւիրտ է, կ'ըսէր Ուլումալիկ:

Խոչուալեան Տակէս՝ Մանիէլ էֆէնտին հետ կը վիճաբանէր:

— Ո՛չ իրաւունք չունիս անանի ըսելու, այն զօրապետները շատ հայրենասէր, շատ արդարասէր մարդիկն են, արդարութիւնը մէջտեղ պիտի ելլայ, կ'ըսէր:

— Լազ անդի՛ր պէ, կը պատասխանէր. Մէրսիէ, Կօնդ Պուատէֆը, աստուք ամէնքն ալ գարշելի մարդիկ են: Պարապ տեղը պատեցին այն դաւալը Տրէյ . . .

— Ծանրմ Մանիէլ էֆէնտի, պօռալով ընդմիջեց Մերկէլ աղա, շատ կ'ազաչեմ մեզի շէքէր մը ծամելը, դուն որ ասանի բաներուն իճատը կը հանես:

Մանիէլ էֆէնտի քիչ մը նազ ընելէ վերջ սկսաւ երգել աչքին պոչով ալ Ուլումալիկին նայելով՝

(Եղանակ՝ հայրենի հայրենի հովիտ)

Աչուկը հուրի նման.

Երբոր դուրս ելլէ, գայ ման

Տեսնողներ կը խենդենան:

Սիրողին Տէրն օգնական:

Բոլոր ուկնդիրները խմբովին կ'երգէին յանկերգը՝

«Հայտին տի հայտին հովիտի

«Գարա կէօղլիւմ սէֆալը ուր պուրասը:

Բայց ճաշը պատրաստուած էր. ուրեմն առժամապէս սլար եւ երգ դադարեցան:

* * *

Սեղանին վրայ:

Մերկէլ աղա իր մէկ քովը առած էր իր ծեր մալիկը, միւս կողմը նստեցաւ Դաւիթ աղան եւ քովը իր կինը եւ միւս կողմը միւսիւ Էտմար՝ որ աղուոր դրացուհիին ականջին աղուոր բաներ կը փափար. Դաւիթ աղա զայս տեսնելով ախորժակը կը փախէր. կլլած պատանները ուր վար կ'երթային:

Օր. Ուլումալիկ երկու Վապարքիթեաններու մէջտեղ նստած գոհ ու զուարթ ժպիտներ կ'արձակէր երկու կողմ:

Խոչուալեան Իգնատիոս աղային մէկ տղան քովը ինկած կը քննադատէր վճարեկ ատենի Տրէյֆիւսիւ գործին տուած որոշումը. իրեն ուկնդրողը, խեղճ տղան կը յօրանջէր սրտնեղութենէն:

Անդին Դանիէլ էֆէնտի բաներ մը կ'ըսէր Իգնատիոս աղային մէկ աղջկան որ կը կարմրէր եւ կը խընդարձ, ինչ որ իր վրան կը հրաւիրէր մեծ եղբորը շանթալից նայուածքները:

Խեղճ Մարտիկ, հեռու մնացած էր իր Ուլումալիկէն եւ քովը նստած Պ. Ադանիկին յուսահատ արտայայտուած թեամբ մը կը փրկափայէր՝

— Աշխարհքիս մէջ ամէն բան սուտ է. սէրը, ուրախութիւնը, պարը, երգը, եւ մարդ այնչափ կը սիրէ սուտ խօսիլ եւ սուտ մտիկ ընել որ ստեղծած է օղին, պարը, երգը, մեր ամէն մեղքերնուս վրայ ալ ամէնէն մեծ խարխը ստեղծուած է՝ կինը . . .

Բայց ո՞րի կ'ըսես Պ. Ադանիկ անուշ անուշ կը ժպտէր դիմացը նստող օրիորդին՝ որ Իգնատիոս աղային երկրորդ աղջիկն էր գանգրահեր, թարմ ու թափանցիկ դէմքով եւ թաց ու մեղմունք նայուածքով պատանուհի մը դեռ:

Ծաշը վերջանալու մօտ էր, Վապարքիթեանները չաւառաւորութեամբ եւ լոկ Խոչուալեանը բարկացնելու համար ըսել տուին Օր. Ուլումալիկին՝ — «պարոն Տակէս կը բարեհաճի՞ք մեզի «Էլ» մը խօսիլ:»

— Կը ներէք օրիորդ ասանի կատախներ չեմ սիրեր. . . ինծի հետ զբօսնել կ'ուզէք կոր, ես ձեր գիտցած մարդը չեմ:

— Բայց պարոն . . .

Պ. Մարտիկ դիտնալով որ Տակէս իրօք իւր-իւր է, խնդր մը հանելու եւ զուարճութիւնը խաթարելու կարող է, ինքը ոտք ելլալով ըսաւ:

— Օրիորդ ես ձեր փափաքը կը կատարեմ.

«Տիկնայք եւ տեարք»

«Այսօրուան մեր զբօսանքը կը սլարտինք մեր բարեկամը, մեր սիրելի բարեկամը Մերկէլ էֆէնտի որ Արդուկեան գերդաստանին պետն է. Արդուկեան գերդաստան կ'ըսեմ, որ այնչափ աղին աղին վեհանձն գերդաստան մըն է. Արդուկեան գերդաստան կ'ըսեմ . . .

— Աստուծոյ սիրոյն, ընդմիջեց Պ. Խոչուալեան, կարճ կատէ սա կ'ըսէր եւ փառք հօրը կոխէ լմնայ:

— Բայց եղբայր ձգէ՛ որ խօսքս շնորհքով աւարտեմ:

— Հասկցանք բայց ամէն մարդ ոտք կեցեր է իւր-իւր բան մը մտիկ պիտի ընէ կը կարծէ կոր . . . Ես լմնեցեմ էֆէնտիմ Արթուկեան Մերկէլ աղային կենացը կը խմեմ:

Ամէնքը մէկ բերան «կեցցէ Մերկէլ աղա» ըսելով գաւաթները իրարու կը դարնէին: Օր. Ուլումալիկ իր քովի երկու սեղանակիցներով կը մարէին խնդալէ իսկ Պ. Մարտիկ կասկարմիր՝ սպառնական կերպով գլուխ կ'երեցնէր դէպ ի Տակէս Խոչուալեան՝ որ չաքքը անկած քիթը լանցուցած, բերանը պրկած պատրաստ էր յարձակելու, երբ բարեբաղդարար շէֆէ Զաւարմ մը անկէց:

կ'անցնէր եւ ճշող ու ճաթած ձայնով մը հնչեցուց առ-
ջնակէն խառնի մը:

Ճաշէն վերջ սուրճերը խմուեցան երգչուհիներու եր-
գերով, որոնց կ'ընկերանար այն գնչուական գործիքը:

—Շ'հ, եաշա՛, կը պօռար Մերկէլ աղա երջանիկ շեշ-
տով մը եւ դառնալով Իգնատիոս աղային կ'ըսէր՝ օր մը
Ալէմտաղի մինակ այս շէֆէ Նալաբային համար 500 ոսկի
պախալի տուի:

Իգնատիոս աղա հիացողական ժպիտով մը գլուխը
կը ճօճէր:

Պարերը վերստին սկսան՝ միւսիւ էտվար Դաւիթ ա-
ղային կինը մինակ գտնելով կարող եղաւ թեւը դարնել
եւ քատրիլլի պատրաստուիլ. Դաւիթ աղա հեռուէն տե-
սաւ բայց ի զուր. պարի հրաւերը տրուած, պարողնե-
րու զոյգերը իրենց տեղերը գրաւածէ ինչ Դաւիթ աղան
ալ պարել կ'ուզէր էտվարին եւ իր կնոջ վշաշէ ըլլալու
համար, բայց արդէն այս վելջիները գտած էին զայն:

—Այս ի՞նչ զարմանալի բան, ես ալ կ'ուզեմ պարել եւ
տեղ չի կայ...

—Ճանըմ կէ՛լ ալլահը սէվէրսէն, կ'ըսէր Իգնատիոս
աղան, քեամիլլէրին եանընա. քօ՛ ճահիլլէր էլլէնսինկեր:

Քատրիլլէն վերջ քիչ մը հանգչիլ պէտք էր. այս
միջոցին միւսիւ էտվար եւրոպական երաժիշտութեան
մաթիւս մը, սկսաւ «Քամպլէրիա Րուսթիքանայի» նա-
խերգը երգել ներքնշուած ձայնով մը Տիկ. Դաւիթին ե-
րեսն ի վեր. երբ աւարտեց երգը Մերկէլ աղա կը
հարցնէր՝

—Ճանըմ միւսիւ էտվար այս ի՞նչ աղուոր բան էր
երգածդ. ես որչափ ալ ալաթուրքա կը սիրեմ, ալաֆը-
րանկային աղէկն ալ խօշս կ'երթայ. հիչ միտքէս չելար
Նաուսին թատրոնը քրէմպօմ մը կար իրիկուն մը Քր-
վեաթ կը խաղար կոր պոպէն մը դրկեցի որ ամէնքը
մատ խածին, բայց ինծի ալ ասորանքը 30 ոսկիի նստաւ:

—Ասոր խօսքերը ըսե՛մ, չատ կը հաւնիս, կը պատաս-
խանէ էտվար, սա խմաստով է «ճերմակ ծաղիկ քու
վարդ շուրթերդ համբուրողը յաւիտենական կեանքի
կ'արժանանայ. առանց քեզի ինչո՞ւս պէտք արքայու-
թիւնը» եւ այլն:

Այս բառերը սիրոյ արտայայտութեան մը պէս կ'ուղ-
ղէր Տիկ. Դաւիթի որ հրճուանքէն կը շառագունէր:

Ողջուական կը բացագանչէր:

—Աման սա նոր երգը թարգմանէիր, տաճա հին օ-
րէնքէն բան մը մնաց:

Ոսկայն Դաւիթ աղա չկրնալով ալ համբերել
կամաց կամաց ճամբայ ելլանք տիկին, կ'ըսէր կնկանը:

—Ճանըմ տաճա կանուխ է յարեց Մերկէլ աղա:

—Չէ՛ չէ՛ երթանք, գետնէն մինչեւ երկինք շնոր-
հակալ ենք. ժամանակին տուններնիս դառնանք, դուք
քէֆէրնուդ նայեցէք, ըսելով կը մեկնի իր կնոջ հետ ի
մեծ յուսահատութիւն միւսիւ էտվարի:

—Մօ՛ քիչ մնաց կնիկ, ձեռքէն պիտի յափշտակէիր,
կ'ըսէ Ողջուական՝ մարդ Աստուծոյ հիչ չէ՛նիք տեսած
չե՞ս որ հէրիֆին քովիկը կ'ելլաս կնկանը մուսալլաթ կ'ըլ-
լաս:

—Հա՛ ասոր ալ խառնուէ հարար շուռ, կ'ըսէ Մար-
տիկ որ վրէժ առնելու առիթ կը փնտռէր:

Բայց կապաղքիթիաններ եւ Դանիէլ էֆօ գործը ա-
նուշ տեղի կապելու համար Դաւիթ աղային կառքին ե-
տեւէն ձայներնուն հասածին չափ կ'երգէին ծանօթ մէկ-
յանկերգ մը՝

«Ո՛վ մագերը երկան»

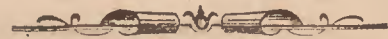
«Ինկած ծերուկ էրկան»

«Միտքիդ մէջը ի՞նչեր կան»:

Արդէն ժամանակը ուշացած ըլլալով Իգնատիոս
աղա հանդէսին փակումը յայտարարեց սա բառերով՝

«Փիլավին եղը ամէն մարդ իր տեղը»:

ՉԷԼԵՆԹՈՍ

Մ Օ Տ Ա

Ո՛վ չարեր այս բառը, Ո՛վ չփափաքիր անոր հետե-
ւելու. ինչ որ նոր է, մօտա է կ'ըսէ ժողովուրդը, ես պի-
տի ըսեմ «ինչ որ բնականէ դուրս է մօտա է առհասա-
րակ»:

Եւրոպայի փոփոխամիտ տիկիներու եւ միւսիւներու
խելքին փշած մէկ ձեւը կամ սովորութիւնը՝ կուգայ ար-
մատանալ մեր միամիտ բարքերուն մէջ եւ ա՛լ Թէնցիլիէն,
ծախողը՝ գլխարկին ձեւը կը փոխէ. եւ շարաթականը
առնողը՝ ցուցափեղկերէն ասդին չի գար: Զարմանալի ի-
րողութիւն մը, որ պէտք է խոստովանիլ թէ, տգեղ
սեռը գեղեցիկէն աւելի հակամէտ է այդ մասին: Դեր-
ձակները, մօտիւններէն աւելի կը նեղուին հիմայ, որով-
հետեւ մեր այլա թիւյիլ մօտաճիները կը փափաքին որ-
տարօրինակութիւնը իր լիովին նշանակութեամբ փայլի-
րենց վրայ: Օրինակ: Կարճուկ Եզովլոս մը Բերայի ԹՈՍ-
ԹՈՒԼԱՐԻՆ վրայ տեսնելով որ բարեճեւ Եանքի մը եր-
կայն ուրտէնկօթը շատ լաւ վայելցուցած է հասակին ու
նրբութեան, հաստատապէս կ'որոշէ նոյնը ձեւել տալ իր
դերձակին, որուն իրաւացի դիտողութեան հակառակ,
հագուստը կը չինուի եւ առաջին կիրակին կը հանդի-
պիս իրեն, եւ կ'սկսիս մտածել թէ այդ Եզովլոսը նստած է
թէ ոտքի վրայ կեցած. երկրորդ, ոտքերը կը փնտռես
որոնք դժուարաւ աչքիդ կը հանդիպին. երրորդ, հեգնա-
կան քրքիչներով կը ցաւիս այդ քաւիքաւիլուն վրայ.
որ ճիշտ ու ճիշտ գնչուներու լաթոններուն վրայ խաղցու-
ցած քուքլաներէն չտարբերիր: Պէտք է գիտնալ սակայն
սա ճշմարտութիւնը թէ. կարճուկները մօտայի հետեւե-
լու համար, երբ նմանօրինակ հանդերձներու մէջ կը
փաթթուին, իրենց անտեսանելի մարմինները ոտքի տակ
երթալու վտանգէն չեն վրիպիր... զգուշացէք ո՛վ մօ-
տա տէլիսի Եզովլոսներ...

Գալով կօշիկներուն, խնդրը կը փոխուի. ժամանակէ
մը ի վեր փափկաճաշակ մօտիւններուն (եւ ոչ մօտիւ-
դա) ոտքը կ'երեւէր դեղին սկաւրբինը, բայց Բերայի
նայ լայքը տեսնելով որ «քաշքալալ բէյնիլի» ըսելով

փողոցները անցնող դարձող (օնէօ օնէօ) առնալու տներն իսկ բարեհաճած են ընդունիլ իրենց այդ նուվոթէն, որոշեցին տեսալի եւ գոյներու փոփոխութիւն մը դնել ու այսպէսով մօտա մը հանեցին. բաց կարմիր, քիւրէմիտի, քաֆէօ լէ, ալա շոքօլա, քաֆէ ֆօնսէ, կոփ, բօ տը շըվուէօյ, եւ մինչեւ իսկ ձութ ճերմակ, եւ կ'ուղէ՞ք որ, յարգելի ընթերցողներ, մեր քուքլաներն ալ ընդօրինակեն այդ նորը . . . Ալ էքօնօմին կ'սկսի, ամէն բանէ կը զրկուին, նորեւեւ սկառքիներուն տիրանալու համար եւ երբ առաջին կիրակին ոտքերնին կ'անցնեն, հալվեցով մը — ինչպէս կ'ըսեն ռամկօրէն — տասներկու ժամուան բոսմուտէ վերջը երբ իրենց առաջարկուի հանրային վայր մը նստիլ եւ սուրճ մը առնել, կը մերժեն խեղճ ու ժխտական շընորհակալիքով մը, խորհելով այն մուրհակին՝ վրայ որուն օրերը կ'անցնին եւ հարկ է վճարել անվրէպ : Մօտայի հետեւելու համար պարտքով հաղուիլ սգուիլը մեղք է ըստ իս . . . Զգուշացէք միւսիւ կըռչ կըռչ բօթիւններ, ներկը քսան պրիկ է, մանրուք ունի՞ք :

Բանթալօնի վարի մասերը դարձնելը ամառ ձմեռ մօտա է եղեր : Իրաւ է որ ձմրան ցետոտ եղանակին ամէն ոք կը հետեւի ատոր, սակայն ամառը . . . նորէն շարունակելը եւրոպական ընդօրինակութիւն մըն է զոր չենք կրնար վայելցնել մենք նօնուտ Թօքիկիներու, եւրոպացին շատ լաւ գիտէ հետեւիլ մօտային, բայց ի՞նչ ըսենք այն կարգ մը Թեր պըլններուն որոնք ծաղու առարկայ կ'ըլլան ամէն տեղ : Տեսնելով որ գերմանացի պլօնսներն (արական) իրենց բանթալօնի վարի մասը կոկիկ կերպով դարձուցած են, ուստի իրենք եւս հետեւած ըլլալու համար, այնքան վեր կ'առնեն որ մինչեւ անգամ Պ. անդրավարտիքը կը հաճի ի հանդէս ածել իր ականջները, դիտելու համար իրմէ դուրս անցած դարձածները, որուն ի տես եւայի, սերունդը չկրնար զսպել իր ծիծաղը :

Զգուշացէք հոպալաներս . . . բաշասը . . . ի մակդիրը շատ հեռու չէ . . . :

Հասա կերակուրները . . . Կեցէք ձեզի կարճ օրինակ մը տամ չձանձրացնելու համար. ժամանակիս սուղ է :

Անցեալ օր զոյգ մը միմօտիներ իրենց շարաթափանը գրպաններով որոշեցին այդ օրը մէկտեղ անցնել. ուստի ճաշակ փոխելու համար Բերայ անցան, եւ որովհետեւ անօթի էին, որոշեցին սլա մօտ ճաշ մը ընել, փոխելու համար առօրեայ շուկայի բիւզիկ համը որ քըրօնիկ դարձած էր իրենց համար :

Մին՝ գաւաղանը երեքցնելով ու աչքով ատենները կարդալով :

— Էյ ո՛ւր պիտի ճաշենք միւսիւ Կուտարգեան . . . :

— Աճէլ՛ մըներ Զըռվան, ձգէ որ քեզի սօն մօտա կերակուր մը կերցունեմ . . . կայնէ՛ :

— Հա իշտէ թամ դռանը մօտը կեցած ենք եւ ճաշարան կը փնտռենք . . . :

— Կեցի հարցնենք . . . պաք սանա հէմէրի, պուրտա եէմէք սաթարալ մը :

— Նէ պիլէլիմ պէն, քառնըն աճ սա պաքալ տիւքեանը տի՛հա :

— Ի՞նչ անտեղի հարցումներ կ'ընես Կուտարգեան, մտի՛ր, ներսը կը հարցնենք :

Ներս մտնելով կը տեսնեն որ հարիւրաւոր պատառաքողներ կ'երերան ու պնակներու ձայնէն ականջներ կը խուլնան :

— Մառան՝ օռիսդէ . . . պուտուրըն միւսիւ, ըսելով սեղան մը կ'առաջնորդէ, նէ ալաճաքսընդ . . . :

— Հարցու նայինք ինչ կայ ուտելու :

— Պաքսանա նէ վար . . . :

— Պուլուրըն էֆէնտիմ լիսդա :

— Մօ Զըռվան կրնա՞ս կարդալ :

— Էյլէնմիշ կ'ըլլաւ կոր, չիտե՛ս քի չիտեմ . . .

— Պանա պաք չօճուք սէն օգուտա պաքալում :

Քօնսումէ Ժիլիէն աշա Թարխօֆա

Քօթիթ քանէ աշա միշանէզ

Պիւթի

Ֆիլէ սը վօ ռօթի

Ֆիլէ աշա Ժանսիւնիէն

Մաֆաուօնի օ՛ պէօն

Ռօնեօն սօթէ օ մասէն

Պուլէթ աշա օշանէզ

առիֆօ վիշ

Միլ Քէօյ աշա ռէն մառկօ

Քրոնէմ աշա ֆիլիշ

Կշա

Ֆրոիի. Էրնօմաժ, վէննօք սօնթ, ֆալէ

— Սա խախվէն էն առաջ ըսէր նէ հիշ դիտու ցաւ չի պիտի տար, չիւնքի անկէ ուրիշ բան չհասկցայ : Դուն ինտո՞ր ես :

— Միւսնոյն բանը թող թարգմանէ նայինք :

— Ամթ է ծօ, պէլլի մըներ, հիշ ըսածներէն անունը մը միտքդ չի մնա՞ց :

— Պաքսանա պիլէր քուռուլըդ կլաս կէթի :

— Բառսօն քըռք փարալըդ օրմադ :

— Էյ նէ իսէ կէթի պաքալում :

— Քիչ մը վերջը տղան կ'երեւայ երկու պաղպաղակի պնակները ձեռքը :

— Մօ ի՞նչ ապուր կերար, տօնտուրմա բերաւ :

— Եանկըլ պապա, եանկըլ, պիզ եէմէք եէմէյէ կէլտիք, եէտիկիմիզի սինտիմէյէ կէլմէտիք . . .

— Էյ բէք էյի նէ՞ խտէրսինիզ :

— Շու ալաֆըռանկատա նստը օլուրսա էօյլէ պիլ եէմէք կէթի :

Կառսօնը կը մեկնի չկրնալով զսպել խնդուքը ու քիչ վերջը, ըստ սովորականին, մաքառնան կը բերէ զոր մեր մօտաճի անօթիներն գաղանի մը պէս կը լափեն ու կ'սպասեն մեծապատիւ Կառսօնին որ հաճի, ըստ օրինի, կերակուր մատակարարել : Ար ճաշեն հոտ մեր ցաւալի հափտալընիները, կ'սքանչանան կերած համադամներնուն վրայ, կը ցաւին ըրած անտեղի ճախքերնուն համար եւ կ'ուխտեն այլ եւս բիւզիկ Մարուքէին պընակէն անդին չանցնիլ . . . :

Այլ մօտ ճաշելու համար խայտառակ ըլլալ մանա-
ւանդ սպասաւորի մը քով . . . ցաւալի վիճակ:

Հոս յիշուածներն եղած են, կ'ըլլան, ու պիտի ըլ-
լան, ցորչափ ենթարկուին քրայն ունակութեան որ կը
մաշէ մեր սիրտն ու քսակը, կը խնդացնէ մեր վրայ,
պատուար կ'ըլլայ յառաջդիմութեան առջեւ սա գաղա-
փարը թէ «Ան ՀՐԵՐ Է ԵՍ ԱՆ ՀՆԵՄ»:

ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Մ Ե Տ Ա Մ Օ Թ Է

—Անձին յատուկ գէշ ունակութիւնները Սամաթիա-
ցիներուն վերագրելը, մեծ ամօթ է:

—Եթե հանգիստ ընել տալու նպատակաւ, մայրն ու
քոյրը իբրեւ ծառայ գործածելը, մեծ ամօթ է:

—Կինը անխղճօրէն բամբասելէ վերջը ելլալ պաշտ-
պանելը մեծ ամօթ է:

—Որդիական պարտականութիւնը խղճմտօրէն կա-
տարած հօր մը զաւակին՝ իր հօրը չլինել տուած կարասի-
ները ամուսնանալէն վերջը անմտօրէն պահանջելը, մեծ
ամօթ է:

—Գինով ըլլալ եւ գինովութիւնը գիմայինին վերա-
գրելը, մեծ ամօթ է:

—Հարսին՝ հիւանդութիւն աւարկելով «Խըլէի չեմ
կրնար ընել» թող կեսուրս ընէ՝ ըսելը մեծ ամօթ է:

—Լրագրավաճառին 10—20 փարա տալով Ծաւելը
կարգալ ու ետ տալը՝ ամօթին ամօթնէ: * * *

ԱՌ ԱՍՐՈՆ Է . . .

Ուսուցիչ-դաստիարակ Կէսիկ-Փաշայի Ազգային Վարժարանին

Պարոն ուսուցիչ:

Ինչո՞ւ համար իմ ակամայ առաւելութիւններս իբ-
րեւ պակասութիւն կը կլկեցնեն քու աշակերտներուդ,
քանի որ տակաւին առաւելութիւն եւ պակասութիւն
բաւերուն տարբերութիւնը չես գիտեր:

Պէ՛տք է դիտեալ որ իմ երկայն ոտքս՝ կարճ ոտքէս
երկու մատ առաւելութիւն ունի:

Մ. աղային հասակը՝ իմ հասակէս մէկ մէթը առա-
ւելութիւն ունի:

Պէրպէր Ղուկասին կունակը իմ կունակէս գանձանակ
մը առաւելութիւն ունի:

Այս առաւելութիւններուն տարբերութիւնն ալ կը
համեմատի այնպէս, որպէս կը համեմատի այլին եւ ա-
յլինին սովային տարբերութիւնը:

ՍՍՐԳԻՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ
(Դերձակ)

Ն Կ Ա Ր Ն Ե Ր

Պողոտաներու վրայ խօսելով ապրող երկու դա-
տարկապորտներ, իրարու կը վշտակցեն:

—Ահ, բարեկամդ իմ, ըսաւ մին. շատ դժբաղդ վի-
ճակի մէջ եմ, բոլոր ունեցածներս մի առ մի ծախեցի,
հիմայ սա հագած շնչին հագուստներէս ուրիշ բան մը
չունիմ:

—Ի՞նչպէս. ամէն ունեցածներդ ծախեցի՞ր, վերջնա-
կան բան մը չպահեցի՞ր:

—Ահ, իրաւունք ունիս, կը մոռնայի . . . ակոր-
ժակս պահեցի:

Երիկ կնկան մէջ առտնին կռուոյ մը ատեն, տիկինը
խիստ դայրացած, ամուսնոյն ըսաւ:

—Կ'ուզե՞ս որ մտքէս անցածը ըսեմ, անհամ սեխէ
մը տարբերութիւն չունիս:

Ամուսինը փիլիսոփայաբար պատասխանեց:

—Տիկին, յիշեցէք որ իմ մէկ կողէս շինուած էք:

Երիտասարդին մէկը՝ որ կանայի ձայն մը ունէր,
անցեալ օր Մայր եկեղեցւոյ դրան քով կոյր աղքատի
մը ողորմութիւն տալու պահուն ըսաւ:

—Առէ՛ք սա, բարի մարդ:

—Շնորհակալ եմ տիկին, ըսաւ կոյրը, ձայնէն չփո-
թելով:

—Բայց ես կին չեմ, ըսաւ մեր չիք մըստին, աւելի
կանացի ձայնով մը:

—Շնորհակալ եմ օրիորդ, ըսաւ աղքատը այս ան-
գամ:

Կամուրջին վրայ:
—Վայ, միւսիւ Տանտին, վաղուց է որ դձեզ տե-
սած չեմ, ո՞ր տեղումնք կը թափառիս:

—Ալէմտաղի օդափոխութեան գացինք, եւ ամիս
մը կայ որ Պոլիս իջած չեմ:

—Հոն ալ շատ տաք կ'ընէ՞ր կոյր:

—Մի՛ հարցնէր բարեկամ. այն աստիճան սոսկալի
տաք կար, որ բոլոր Ալէմտաղիի հաւերը ճիշդ չարաթ
մը խաշած հաւկիթ ածեցին:

Անցեալները Եփրեմ աղան, զաւկին անառակու-
թիւններէն, դառնապէս կը գանգատէր իր մէկ բարե-
կամին:

—Բայց պէտք է որ, ըսաւ բարեկամը, անընդհատ
խրատես զինքը, որ ետ կենայ իր յոռի ընթացքէն:

—Ոհ ե՞ս . . . Ինչ որ ըսեմ անօգուտ է, ըթամիս
եւ տգէտ մարդոց խօսքին կ'անառայ միայն, ահ կ'աղա-
չեմ. դու խօսէիր անգամ մը իրեն:

Խաղաղութեան դեսպանախորհուրդի պալատէն երբ
կին մը ներս կը մտնէր, պահապան զինուորը հրացանը
ցոյց տալով:

—Է՛, ո՞վ է ան, արգիլուած է մուտքը:

Կինը.—Օ՛, ես խաղաղութիւնն եմ:

Զինուորը.—Ինչո՞ւ, դեսպանախորհուրդը քեզի
հետ դործ չունի:

Յ. Մ. ՀԱՃԵԱՆ

«ԾԱՂԻԿ»-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ԳԱՏԸԴԻԻՂ, 10 Յունիս.—Քարողչի մը պէտքը անհրաժեշտ է, սակայն մեր ուղած քարողչը մեզի չգար՝ մեզի եկող քարողչին ալ մենք չենք ուզեր: Ազգ. վարժարանի կրօնագիտութեան դասերը դադարեցան մինչեւ ցկարգադրութիւն քարողչական խնդրոյն:

ԱՐՆԱՎՈՒՏԳԻԻՂ, 11 Յունիս.—Հոս պարտիզպանութիւնը մեծ փութով յառաջ կը տարուի, մինչեւ իսկ զրոյց կայ թէ միտաւ մեծաւորը մեծ զրամագլուխ մը գրած է այս օգտաշատ գործին: Սառտէնեաները ձեռքէ կը քաշեն. այի ջիջէիներուն բիացան զգալապէս կը բարձրանայ Տիւիւններն եւ օրիորդները կանթերով կը մասնակցին այս գործին:

ՍԿԻՏԱՐ, 11 Յունիս.—Վ. Փ.ի վերջին քտիմիքին վրայ երկարածիգ մայրերը երթալով կը կնտուին: Դեղին կօշիկներուն մօտան պարիմ դարձած է եւ ամէն զգուշութիւն ձեռք առնուած է երկսեռ հասարակութեան կողմէ անոր գրչին տակ չիյնալու համար:

ՄԱՐԻԳԻԻՂ, 9 Յունիս.—Նախորդ հոգաբարձութիւնը չէ ուղած յանձնել իր օրով եղած հաշիւներուն տոմարներն ու ընկալագիրները:

Սյա խնդրոյն վրայ կարծիքները բոլորովին տարբեր են. ոմանք կ'ըսեն թէ հոգաբարձութիւնը այդ տոմարը ները յանձնելու համար, իրեն պաշտօնավարութեան մասին Թադ. Խորհուրդէն շնորհակալութեան գիր մը կը պահանջէ. իսկ ուրիշներ ալ կ'առարկեն թէ աւելի չափազանց հաշուական խնդրոց մէջ սխալներ սպրդած ըլլալուն համար է որ հոգաբարձութիւնը կը դժկամակի յանձնել զանոնք:

ԱՅՍԴԵՖԱՆՈՍ, 9 Յունիս.—Տ. Միքայէլ քահանան Մաքրիգիւղի մէջ ետրէշմիշ եղած է. սասանի երթայ նէ եկեղեցին բոլորովին պիտի փակենք:

ՖԼՍԲԵԱՅ, 9 Յունիս.—Վարժարանաց վարժարանը հոս բացուեցաւ. Պոլսոյ բոլոր վարժապետները, վարժուհիները, աշակերտները, աշակերտուհիները, այս տարի իրենց ներկայութեամբ պատուեցին Ֆլօրիան:

Ինչե՛ր, ինչե՛ր, ինչե՛ր պատահեցան:

Մաքրիգիւղի մանչ-աղջիկեան վարժարանէն մինչեւ այս ժամուս մարդ չերեւաց: Չարաճիներ տմէն կողմ պահուողած անոնց պալուստին կ'սպասեն . . .

ՂԱ. ԱԹ. Ա, 9 Յունիս.—Խօշոր անիւներ ասպարուած են Եւրոպական ֆապրիքայի մը, Կեդրոնականը Բերայ փոխադրելու համար: Չենք գիտեր թէ որո՞նք պիտի քաշեն:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կրօնական եւ Քաղաքական Ժողովները իրենց շարաթական նիստը գումարեցին շաբթուս մէջ, առաջինը Ազգ. Պատրիարքարանի եւ երկրորդը Ղաթիթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր:

—Ամենայն Հայոց Ս. Պատրիարքը՝ յանձնարարած էր Ս. Պատրիարք Հօր՝ երկու ամուսնական խնդիրներու քննութիւնը կատարել եւ տեղեկագրել: Կրօն. Ժողովը այդ երկու ամուսնական խնդրոց քննութիւնը ժամանակին կատարած եւ մերժած ըլլալով, որոշեց ըստ այսմ տեղեկագրել Ն. Ս. Օծութեան:

—Քաղ. եւ Կրօն. Ժողովները՝ իրենց պաշտօնավարութեան երկամեայ շրջանը լրացած ըլլալով, խնդրած էին Ս. Պատրիարք Հօրմէն որ հարկ եղած դիմումը ընէ, նորոգ ընտրութիւն կատարուելու համար Ն. Սրբազնութեան դիմումին վրայ Ատլիյէի պաշտօնատունէն թէղքէրէ մը հասաւ Պատրիարքարան որ կը յայտնէ թէ, կառավարութիւնը վարչութեան կրկին Ժողովներու պաշտօնավարութենէն դուրս մնացած ըլլալով, որոշուած է որ ժամանակ մըն ալ շարունակեն իրենց պաշտօնը:

—Նոր նախընտանի Չարիֆեան Տ. Խաչատուր Ա. քահանան որ Երուսաղէմ ուխտի դացած է մայրաքաղաքս եկած էր, երէկ Ազգ. Հիւանդանոցը եւ Ս. Յակոբայ Որբանոցը այցելեց անձնական քարտուղար Տ. Ներսէս վարդապետի առաջնորդութեամբ:

Տ. Խաչատուր Ա. քահանայ այցելութիւններ տուաւ նաեւ նախկին Պատրիարք Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Աշըգեանի եւ Կրօն. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Մանկունի Տ. Վահրամ Սրբազանի:

—Տ. Բարթողիմէոս Արքեպիսկ. Չամչեան վաղը Բանկայթի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ պիտի պատարագէ եւ Համաղպային Անկեղանոցի հոգեւոր հովիւ Տ. Վրդանէս Վ. Բապուճեանի վարդապետական գաւազանի իշխանութիւն պիտի տայ:

—Սուրհանդակ կը ըլլէ թէ Եգիպտոսի առաջնորդութեան ընտրելի ներկայացուած Տ. Յովսէփ Եպիսկ. Այլազեանի ընտրութիւնը յետաձգուեր է, եւ անոր տեղ ընտրելի նշանակուեր են Երէցեան Տ. Գէորգ եւ Դուրեան Տ. Եղիշէ նորապսակ եպիսկոպոսները:

ԷՔԻԹԱՊԼ

[ՄԻԱՅԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՅ]

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐ

Կենաց Աստուծոյ խորհրդով

ԵՐԱՇԽԱՐՀՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՆ Է

1 Միլիառ 227 միլիոն ժրանգ

ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒԹԻՉ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

ԴԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

ԹԱՇՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց թիւ 308 Բոնֆորսիայի դիմաց

Պատիւ ունին ծանուցանել իրենց բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իրենց վաճառատունը վերադարձնելով, միևնույն տեղը, ուր կը ծախուին ըստ առաջնոյն կանանց շրջագրեցող համար ամեն տեսակ պիտոյք, Տոպկոն, կոճակ, սալիկ, ժապուէն, ժանեակ, եւայլն եւայլն. ու կանանց արդուզարդի վերաբերեալ իրեղէններ, Բարիզի առաջնակարգ գործարաններէ պատրաստուած: Այս վաճառատուն իր 25 տարուան յարատեւութեամբ արդէն արդոյ յաճախորդաց վստահութիւնը գրաւած ըլլալով աւելորդ կը համարուի կրկին յանձնարարել:

ԳՐԱՏՈՒՆ Զ. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Զագմագըրլար, Վալիսէ խան

Բառգիրք Անգլ.-Հայ. Վ. Յ. Յակոբեան, գին քառքոնէ 54, ընտիր լաթիզմ. 60, ընտիր թղթով 108 : Գաւառական կարօտ դպրոցաց զեղչ 30% :

Բառգիրք Հայ-Գաղղ. Ն. Տէմիրճիպաշեան, գրքին ետեւը յատուկ անուանց բառգրքերով. գին քառքոնէ 15, լաթակազմ 17½ : Կարօտ դպրոցաց 30% զեղչ:

Պէտք ունեցողներն ուղղակի գրատուն զինքն պարտին:

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԻՔԵՐ

Բաց ի հայ եւ հայաստան ծագողներէ բազմաթիւ վէպերէ, գրատան մէջ կը գտնուին հիշուող, հայկ. եւ այլ բազմաթիւ երեսելի հեղինակաց գրքեր, անդէսներ, ամէն տեսակ դասագրքեր, անհրաժեշտ արտօններ, զարդ գրքեր, Ուսուցիչք, արտօնք, արտօնք կը հրաւիրուին այցել եւ օգտուի խալիքէն:

Թէ վաճառելի եւ թէ վարձու գրք պայմանք մատչելի են ամէն քաակի:

Դրատունը բաց է ամէն օր, եւ պատրաստ ամէն տեսակ յանձնարարութիւն կատարելու, եթէ փոխարժէքը կանխիկ է:

[Հաստատեալ յամին 1852]

ՏԻՐ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ

Թ/ւ 396, Մեծ - Փողոց Բերա

(Եանիի Գարեջրատան վրայի յարկը - ճիշդ Զըպուգ-ճեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենա-սաստիկ ցաւած ակոսներն մէկ անգամէն կը լեցուին, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, նաւը, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակոսներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն հրաշխարհալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամ-նախանութիւն:

Յ. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ-կ'ընդունին Բերայի գործատեղին:

Ա. Զ. Դ

Այս անդամիլը վաճառուին մեծ ու փոքր քանակութեամբ: Ազդ. Հիւանդանոցի սեպհա-կանմաքառա դերձաններն հր-նարիչ Մեսրոպովիչի գրասեն-եակին որ ի Կ. Պոլիս Գա-մանտօ խան թիւ 1:

Այս առթիւ կը խնդրուի Արդոյ հասարակութենէն որ փութան փորձել այս դերձաններն: Փորձառու եւ մաս-նադէտ անձինք հաստատած են առաւելութիւնը հրա-պարակի վրայ գտնուած առաջնակարգ դերձաններէն:

Փորձեցէք եւ անմիջապէս պիտի տեսնէք առաւել-լութիւնը:

Եւ միանգամայն օգնած պիտի ըլլաք Ս. Փրկչի Ազդ. Հիւանդանոցի հարկւրաւոր խեղճ եւ անկար պա-տըստարեւոյ:

Բաժանորդագրութիւն [կանխիկ]

Պոլիս եւ Գաւառներ Տրկն. 50, Վեցմա 25, Եռմա 15 դշ. Օտար երկիրներ » 12, » 6, » 3 ֆր. Դրամի տեղ բօսթայի բուլ ալ կ'ընդունուի Գաւառներէն: Թղթատարի ծախքը մէր վրայ է:

ԾԱՂԻԿԻ Խմբագրութեան եւ Վարչութեան վերա-բերեալ ամէն գրութիւնք պէտք է ուղղուին Առ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՏԷՕՔՄԷՃԵԱՆ

ՏՆՕՐԷՆ ԾԱՂԻԿ ԽԱՐԱԾԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Արտօնատէր Ա. ՕՍԻՍԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊԻՊԷՐԵԱՆ

Զիւմպիլիլ խան միջնայարկ Թիւ 18